

Den arbejdsmarkedspolitiske redegørelse 2025

AMU har afgørende betydning for opkvalificering af faglærte og ufaglærte til at imødekomme arbejdsmarkedets behov, fx i forbindelse med den øgede digitalisering, herunder brug af kunstig intelligens som fx AI, samt den bæredygtige og grønne omstilling.

Udvikling og udbud af kurser og uddannelsesforløb på HAKLs område skal til stadighed matche det behov for kompetencer, som virksomhederne efterspørger, og gerne på forkant.

De udmeldte prioriterede temaer for UUL-puljen, særligt temaerne *Kompetencer til den grønne omstilling (tema 4)* og *Udvikling af digitale læremidler og læringsforløb og anvendelse af avancerede teknologier, f.eks. kunstig intelligens/AI (tema 1a og tema 1b)*, er temaer, som falder godt i tråd med de strategiske indsatsområder og det udviklings- og analysearbejde, som HAKL har igangsat. Således har HAKL foreslået, at AI medtages i de særlige temaer under UUL-puljen.

Kompetencer til den grønne omstilling

HAKL har siden 2020 arbejdet strategisk med at sikre, at der inden for udvalgets område er de kurser, som virksomheder og medarbejdere skal bruge for at kunne understøtte en bæredygtighed omstilling. Kursusudviklingen har baseret sig på analyseprojekter og et gennemsyn af hele HAKLs kursusportefølje.

I 2021 – februar 2022 fik HAKL således udarbejdet rapporten "Analyse og afdækning af bæredygtighed i efteruddannelse inden for HAKLs område". Desuden gennemførte de faglige udvalg i 2022 "Kortlægning af fremtidige kompetencebehov i relation til den grønne omstilling på erhvervsuddannelserne inden for detailhandel, handel og kontor". Begge rapporter gav værdifuldt input om virksomhedernes forventede kompetencebehov fordelt på jobprofiler på det merkantile område, virksomhedernes modenhed i forhold til bæredygtighed, herunder deres fokusområder.

HAKL har desuden i 2022 fået udarbejdet rapporten "Bæredygtighed i ledelse – afdækning af behov og udvikling af kursusforløb i bæredygtig ledelse på AMU".

HAKL har i dag således mere end 50 kurser der indeholder bæredygtighedskompetencer, eller som kan tones med eksempler på, hvordan man kan inddrage bæredygtighed i jobfunktionen.

Derforuden kommer 19 nye kurser målrettet fx bæredygtigt indkøb og salg, cirkulær forretningsforståelse, introduktion til en bæredygtig omstilling, ledelse af bæredygtig forretningsudvikling, kommunikation i en bæredygtig virksomhed, ESG-rapportering, klimaregnskaber m.fl.

Endvidere har HAKL på UUL 2021-2023 udviklet konkrete modeller fra AMU til AU i bæredygtig forretningsforståelse, ESG og klimaregnskaber til de medarbejdere, der har behov for viden på videregående niveau uden at de skal starte forfra. Forløbene er udviklet i samarbejde med et akademi og HAKLs udbydere.

De nye udviklede bæredygtighedskurser er sammen med et udviklet vejledende forløb *Bæredygtighedsrapportering* indmeldt af HAKL til den landsdækkende positivliste for 6 ugers jobrettet uddannelse.

Aktiviteten for 2023, trukket fra Børne- og Undervisningsministeriets AMU-statistik, viser, at der fra 2022 til 2023 er stor fremgang på flere af de nye kurser, om end der fortsat er behov for at øge udbud og gennemførelse hos udbyderne.

Det betyder også, at HAKL for egne midler har igangsat flere formidlings- og markedsføringsaktiviteter, der skal øge virksomhedernes kendskab til – i første omgang – kurserne inden for bæredygtighed og grøn omstilling, og herefter også kurser inden for kunstig intelligens/generativ AI.

HAKL har desuden taget initiativ til at udvikle et "klimakørekort" i samarbejde med andre efteruddannelsesudvalg (TUR, SUS, IF, MI, og FEVU). Projektet løber fra 2024 til 2025 og sigter mod at styrke medarbejdernes tværgående kompetencer inden for bæredygtighed og grøn omstilling. Målet er at skabe et fælles mindset, så medarbejderne proaktivt kan bidrage til implementeringen af virksomhedernes bæredygtighedsstrategier gennem ændringer i deres egne jobfunktioner.

I 2024 gennemfører HAKL projektet "Afdækning af digitaliseringen i forbindelse med implementering af grøn omstilling". Det første udkast til rapport viser, at flere virksomheder arbejder målrettet med nye AI-initiativer inden for bæredygtighed. Vejledning, dokumentation og rapportering i denne sammenhæng kræver ressourcer, som virksomhederne ofte ikke har eller umiddelbart kan skaffe.

Projektet forventes at blive afrapporteret snarest for HAKL. Der er identificeret behov for efteruddannelse, især for administrative medarbejdere, der skal arbejde med indsamling, strukturering og bearbejdning af bæredygtighedsdata på tværs af hele virksomhedens værdikæde (scope 1, 2 og 3). Dette inkluderer også brug af nye digitale teknologier og værktøjer. HAKL har midler til dette via UUL-bevillingen for perioden 2023-2025.

Samtidig kommer der løbende nye lovgivningsmæssige tiltag fra både regeringen og EU, som virksomhederne skal forholde sig til. Dette betyder, at virksomhederne skal opbygge og udvikle kompetencer inden for mere specifikke jobområder. HAKL har derfor besluttet at følge op på de bæredygtighedsanalyser, der blev gennemført i 2021 og 2022. Dette giver mulighed for at evaluere, om HAKLs udbud af bæredygtige kurser dækker virksomhedernes kompetencebehov inden for grønne kompetencer.

For at fremme den grønne omstilling er det afgørende, at underviserne har kompetencer inden for bæredygtighed på et kvalificeret og specialiseret niveau. HAKL vil derfor fortsætte sit samarbejde om kompetenceløft af undervisere på AMU med videnscentrene "Viden om Data" og "Viden om Digital handel". Samarbejdet med videnscentrene vurderes positivt af HAKL, da det sikrer, at underviserne er rustet til at undervise i de nyeste tendenser og krav inden for bæredygtighed. Videnscentrene udvikler også undervisningsmaterialer for HAKL i samarbejde med undervisere fra HAKLs godkendte udbydere.

Digitale læremidler og læringsforløb og anvendelse af avancerede teknologier, f.eks. kunstig intelligens/AI

Som et led i HAKLs strategiplan 2023 – 2025, er digitaliseringen i fokus foruden den bæredygtige og grønne omstilling - især avancerede digitale teknologier som kunstig intelligens og generativ AI, der har udviklet sig til et nyt centralt kompetenceområde, da udviklingen inden for dette felt har taget fart inden for det seneste år.

HAKL har således via omdisponeringer udviklet kurser og læringsmaterialer i generativ AI om grundlæggende anvendelse af prompting-teknikker samt kendskab til risici, bias og datahåndtering. HAKL har på amukurs.dk gjort det nemt for brugerne at finde de kurser, som HAKL har udviklet i forhold til AI.

HAKL har i foråret 2024 afholdt en temadrøftelse om generativ AI og betydningen for jobfunktioner og kompetenceudviklingsbehov på HAKLs område, hvor Danmarks Statistik præsenterede deres nye analyse "Store sprogmodeller og det danske arbejdsmarked" (februar 2024) med udgangspunkt i påvirkningen af arbejdsfunktioner på det merkantile område og udvalget har været på besøg hos Topsoe A/S i Lyngby for at høre om, hvordan de integrerer AI i deres forretning og hvordan de inddrager medarbejderne.

Nedenfor ses HAKLs seneste initiativer og analyser af kompetencebehov samt kursusudvikling inden for generativ AI og kunstig intelligens på det merkantile område:

Efteruddannelsesudvalget for Handel, Administration, Kommunikation & Ledelse

HAKL har i samarbejde med Teknologisk Institut (TI) i 2022 gennemført en undersøgelse af "Udviklingen i jobfunktioner og kompetencekrav som følge af softwareroboter og AI". I rapporten er identificeret behov for udvikling i kompetencer inden for grundlæggende Robotic Process Automation (RPA) eller simpel kodning af robotsystemer på særligt det administrative jobområde.

På baggrund af rapporten er der udviklet kurser og tilhørende læringsmaterialer i Introduktion til RPA i administrative funktioner, Afdækning af administrative processer til RPA og Udvikling af administrative processer med RPA.

I forlængelse af rapporten og HAKLs arbejde med bedre overgange og fleksibilitet fra AMU til videregående efteruddannelse, har HAKL på UUL-bevilling 2021-23 udviklet et læringsforløb, der bygger bro mellem "Den grundlæggende RPA -uddannelse" i AMU til akademimodulet i "Teknologiforståelse til Robotic Process Automation (RPA)".

På den nuværende UUL-bevilling 2023-25 er HAKL i gang med at revidere og nyudvikle kurser inden for det administrative område for at matche de nye ændrede arbejdsopgaver og kompetencebehov, som AI-chatbots/store sprogmodeller medfører særligt i forhold til skriftlig kommunikation, informationssøgning og databehandling, herunder persondata og GDPR. Desuden revideres kursus i fælleskataloget om informationssøgning på internettet.

HAKL har medtaget de nyudviklede kurser i AI-systemer og RPA på den landsdækkende positivliste 2024.

I lighed med "klimakørekortet", som HAKL har taget initiativ til sammen med flere andre efteruddannelsesudvalg, ser vi et behov og efterspørgsel efter generiske kompetencer inden for kunstig intelligens som generativ AI. Vi har derfor fået godkendt en omdisponering, så vi samtidig med klimakørekortet afdækker og udvikler et "AI-kørekort".

I forbindelse med HAKLs ansøgning til UUL 2024 – 2026, er HAKLs kursusportefølje gennemgået med henblik på en vurdering af, hvilke kurser der kan tones ift. AI og hvilke der er behov for at få revideret og hvor der evt. er behov for nye kurser. Kursusgennemsynet er sket på baggrund af den viden, udvalget har fået via bl.a. Danmarks Statistiks analyse, samt artikler og rapporter om virksomheders perspektiver på påvirkningen fra AI ift. arbejdsprocesser og forretningsudvikling, herunder behovet for kompetencer ifm. implementering af AI-teknologier og hvilke perspektiver virksomhederne ser i AI ift. arbejdsprocesser og forretningsudvikling. Særligt administrative funktioner har potentiale til at blive påvirket af generativ AI, men også inden for indkøb og salg samt markedsføring.

HAKL har derfor behov for at analysere og afdække, hvordan generativ AI påvirker/forventes at påvirke virksomhedernes forretningsmodeller og dermed betydningen for jobfunktioner og kompetencebehov på HAKLs efteruddannelsesområde, og gerne gennem nærmere afdækning og beskrivelse af fx brancherettede jobprofiler inden for fx salg og rådgivning, B2C og B2B og identificeret kompetencegab, så udviklingen af undervisningstilbud kan målrettes virksomhedernes og brugernes behov for kompetenceløft.

Det er også afgørende, at underviserne har kompetencer inden for kunstig intelligens (AI) på et kvalificeret og specialiseret niveau. HAKL vil derfor fortsætte sit samarbejde med videnscentrene og sammen med dem udvikle webinarer, workshops og podcasts om AI-emner, der er relevante for de udviklede kurser på HAKLs område.

Disse initiativer skal give underviserne en dybere forståelse af AI-teknologier og deres anvendelse i arbejdslivet. Webinarer vil give mulighed for interaktiv læring, workshops vil fremme praktisk færdighedsopbygning, og podcasts vil levere viden og indsigt på en lettilgængelig måde.

Digital læring som strategisk indsatsområde

I VEU-trepartsaftalen (sept. 2023) er digital læring nævnt som et nationalt strategisk indsatsområde. Der afsættes midler til investeringer i digitalt læringsudstyr, digitale læremidler og opkvalificering af undervisere. Målet er, at digital læring gøres muligt og tilgængeligt for alle udbydere.

HAKL har længe arbejdet på at fremme digital læring, da det giver flere muligheder for at gennemføre undervisning mere fleksibelt med hensyn til tid, sted og antal kursister. Det giver også kursisterne mulighed for at gennemføre undervisningen i deres eget tempo og genbesøge materialet. Desuden kan det understøtte en mere praksisnær undervisning.

Men hvad siger brugerne? En survey af Jysk Analyse for HAKL viser positiv interesse fra virksomheder i mikrolæring, og de forventer øget anvendelse af fjernundervisning (2023). Undersøgelsen var en del af HAKLs projekt om evaluering og udvikling af digitale mikrolæringsmaterialer. En analyse fra DAMVAD for HAKL i 2022 om anvendelse af digitale læremidler og -metoder viste også, at kursister og undervisere generelt er positive, men undviserne anvender primært mere traditionelle digitale læremidler som quizzes, videoer og skriftligt materiale i LMS-systemer og nogle savner opkvalificering og kendskab til andre digitale læremidler (2022).

Derfor vil HAKL fortsætte med at understøtte udviklingen i retning af mere udbredt digital læring og fjernundervisning, uden at gå på kompromis med kvaliteten af de digitale læringsmaterialer, der udvikles som landsdækkende tilbud.

Samtidig med forventningen om flere digitale materialer, skal materialerne også i højere grad anvendes af undervisere hos udbyderne. Dette kræver, at materialerne er lettere at finde og samlet helst ét eller nogle få steder. Derfor ansøger HAKL sammen med flere andre efteruddannelsesudvalg om udvikling af en fælles materialeplatform.

I det følgende gennemgås de analyse- og udviklingsprojekter, som HAKL ansøger om udviklingsmidler til inden for tema 1a og 1b, samt tema 4.

Analyser

HAKL ansøger om 7 analyse- og udviklingsprojekter:

1. Udvikling og tilpasning af digitale læringselementer til undervisningen på HAKLs kurser – tema 1a
2. Øget fokus på digitalisering i undervisningen ift. undervisning på HAKLs AMU-kurser – tema 1a
3. Udvikling af en fælles materialeplatform – tema 1a
4. Afdækning af påvirkningen af generativ AI ift. virksomhedernes forretningsmodeller og betydningen for jobfunktioner og kompetencebehov på HAKLs efteruddannelsesområde – tema 1b
5. Kompetenceudvikling af undervisere ift. undervisning på merkantile kursusområder, hvor AI forventes at blive inkorporeret – tema 1b
6. Evaluering og afdækning af kompetencer inden for bæredygtighed og grøn omstilling på HAKLs efteruddannelsesområde – tema 4
7. Afdækning af behov for kompetenceudvikling af undervisere på kurser under FKB Ledelse inden for kunstig intelligens og bæredygtig omstilling - tema 1b og tema 4

Begrundelse og formål samt relation til tema beskrives i det følgende. Projekterne med budgetter er uddybet i projektansøgningen med tilhørende projektbudget.

1. Udvikling og tilpasning af digitale læringselementer til undervisningen på HAKLs kurser

HAKL har som et af sine strategiske mål at sikre at kurser og uddannelsesforløb udbydes og gennemføres fleksibelt, praksisnært og med høj kvalitet.

I dette projekt ønsker HAKL sammen med udbyderne at udvikle og afprøve et koncept for, hvordan digitale læringselementer kan anvendes i undervisningen på HAKLs kurser, så de både har en høj kvalitet og kan tilpasses fleksibelt ift. kursusdeltageres og virksomheders behov. Afdækning af et generisk koncept for kvalitet af digitale læringselementer, der kan tilpasses udbydernes lokale behov,

Det hastigt voksende udbud af AI-værktøjer giver nye muligheder også i uddannelsesverdenen. I projektet skal det undersøges, hvordan AI kommer til at påvirke udvikling og kvalitet af læringsmaterialer og hvilken indvirkning det får på behovet for centralt udviklede digitale læringsmaterialer, herunder også en afklaring af, hvilket scenarie HAKL kan forvente i forhold til øget anvendelse af AI i forberedelse og udvikling af digitale læringsmaterialer hos udbyderne.

HAKL er optaget af, hvordan de digitale læringselementer skal være udformet for at tilgodese kursusdeltagerne, fx deres forskellige læringsstile, behov for at kunne følge undervisningen i eget tempo og for at kunne genbesøge materialet. I projektet undersøges også, hvordan digitale læringsmaterialer kan være med til at gennemføre undervisningen fleksibelt ift. virksomheders og kursusdeltageres behov.

Formålet er at udbydere og undervisere kan komme tættere på slutbrugerne og lave digitale læringsforløb, der er mere praksisnære og som kan tilpasses kursusdeltageres individuelle læringsstile ved brug af digitale teknologier og herunder afdække, hvilken rolle kunstig intelligens som generativ AI vil få. I projektet deltager aftagervirksomheder, udbydere og videnscentre (Viden om Data, Viden om Digital Handel, Center for It i Undervisningen).

Analysen følger op på HAKLs "Analyse af digitale læringsformer og -metoder" (2022) samt på afdækkede forventninger blandt virksomheder om mikrolæring og fjernundervisning i en survey fra Jysk Analyse A/S, der var en del af HAKLs projekt "Evaluering og afdækning af digitale undervisningsmaterialer (mikrolæring) til fjernundervisning m.m. samt udvikling af nye digitale undervisningsmaterialer på det merkantile område" (2023).

Inden for relevante FKB'er er formålet at udvikle egentligt digitalt undervisningsmateriale, samt gennemprøve det med udbydere. Udvikling foregår sammen med udbydere, videnscentre samt ekstern leverandør. De digitale læringselementer skal udvikles, tilpasses og afprøves i forlængelse af det udviklede koncept. Desuden formidles informationer om de nye læringsmaterialer til udbydere og undervisere.

2. Øget fokus på digitalisering i undervisningen ift. undervisning på HAKLs AMU-kurser

HAKL har i mange år arbejdet med udvikling af digitale læringsmaterialer til undervisningen på AMU-kurser og har fortsat fokus på udvikling af digitalisering i undervisningen på AMU. I tidligere UUL-projekter har HAKL udviklet interaktiv mikrolæring til både synkron og asynkron undervisning samt blended learning. I "Analyse af digitale læringsformer og -metoder" gennemført af Damvad Analytics A/S afdækkede HAKL, at der var store muligheder for i fremtiden at øge anvendelsen af digitale læringsmidler i undervisningen på AMU og det blev anbefalet at HAKL understøttede udbyderne i forhold til at øge inddragelse af digitale læringsmidler fx i form af flere faglige vidensdelingsnetværk samt en opkvalificering af underviserne.

For at understøtte HAKLs fokusområde samt at implementere nogle af Damvads anbefalinger og for at komme tættere på en øget anvendelse af digitale læringsmidler i undervisningen, vil projektet sætte fokus på at formidle de it-praktiske og it-didaktiske kompetencer i at kunne sammensætte eget materiale – plug and play løsning eller anvendelse af de digitale læremidler i digitale læringsforløb med en tilstrækkelig tryghed og kvalitet. Således at underviserne føler sig godt klædt på til undervisningen.

3. Udvikling af en fælles materialeplatform

Blandt flere efteruddannelsesudvalgs sekretariater har der været et ønske om at etablere en fælles platform til opbevaring, præsentation samt fremsøgning af digitale læringsmaterialer på tværs af kursusområder. HAKLs sekretariatet har derfor inviteret de øvrige efteruddannelsesudvalgs sekretariater til flere dialogmøder om, hvad en fælles materialeplatform konkret skal rumme. Det har resulteret i, at efteruddannelsesudvalgene TUR, SUS, KHRBKK, FEVU samt HAKL ønsker at ansøge om udviklingsmidler til etablering af en fælles materialeplatform. Efteruddannelsesudvalgene ETIE, IF, og MI har tilkendegivet, at de ønsker at følge etableringen af en fælles materialeplatform på side-linjen.

Udbydere har i dag samarbejde med mange efteruddannelsesudvalg, der alle udvikler undervisningsmaterialer og placerer materialerne på en platform eller egne hjemmesider. Det kræver derfor et stort overblik og ressourcer for udbyderne at finde de relevante læringsmaterialer.

Idéen og målet er, at udbydere og undervisere med udviklingen af materialeplatformen kan finde relevante læringsmaterialer gennem en fælles materialeplatform, hvor de i dag skal finde materialer på hver enkelt udvalgs platform eller hjemmeside.

En materialeplatform udvikles i et samarbejde med udbydere for at sikre at tilgang, fleksibilitet samt download af materialerne til udbydernes forskellige digitale platforme er mulig. Desuden skal det undersøges om materialer stillet til rådighed af videnscentrene kan være tilgængelige for en fælles materialeplatform så de kan indgå i søgninger, for at nå ambitionen om én indgang til undervisningsmaterialer og størst mulig fleksibilitet.

Samtidig er forventningen, at efteruddannelsesudvalgene som led i VEU-trepartsaftalen, de kommende år vil udvikle flere nye, avancerede digitale læremidler og læringsforløb for at understøtte et mere fleksibelt og praksisnært kursusudbud. Det sætter yderligere fokus på behovet for en overskuelig og let tilgængelig materialeplatform.

Det bliver en del af projektet at undersøge mulighederne for at anvende AI som en del af platformsløsningen. AI skal hjælpe i eks. en søgeproces så eks. virksomhedscases og generiske materialer på tværs af efteruddannelsesudvalg kan indgå i flere kursussammenhænge, hvor det er relevant. En anden AI feature kunne være at AI ud fra eksisterende læringsmaterialer på portalen kan sammensætte nyt læringsmateriale tilrettet en særlig målgruppe eller emne.

For at få et kvalificeret bud på behov og beskrivelser i forhold til en udvikling af materialeplatformen anvendes professionel, ekstern konsulentvirksomhed til afklaring og afdækning af, hvad en materialeplatform skal kunne. I afklarings- og afdækningsfasen afsættes tid til grundig information og dialog med efteruddannelsesudvalgenes parter, udbydere og andre relevante aktører som fx videnscentrene. Herefter indhentes tilbud fra relevante leverandører udpeget af de deltagende efteruddannelsesudvalg.

4. Afdækning af påvirkningen af generativ AI ift. virksomhedernes forretningsmodeller og betydningen for jobfunktioner og kompetencebehov på HAKLs efteruddannelsesområde

HAKL har det som sit strategiske fokusområde at afdække behovet for og udvikle kurser, der kvalificerer medarbejdere til den hastigt voksende digitalisering, herunder brug af avancerede teknologier som kunstig intelligens/generativ AI.

Der er behov for at analysere og afdække, hvordan generativ AI påvirker virksomhedernes forretningsmodeller og dermed betydningen for jobfunktioner og kompetencebehov på det merkantile efteruddannelsesområde, og gerne gennem nærmere afdækning og beskrivelse af fx brancherettede

jobprofiler inden for fx salg og rådgivning, B2C og B2B og identificeret kompetencegab, så udviklingen af undervisningstilbud kan målrettes virksomhedernes og brugernes behov for kompetenceløft.

5. Kompetenceudvikling af undervisere ift. undervisning på kursusområder, hvor AI forventes at blive inkorporeret

HAKL har det som sit strategiske fokusområde at afdække behovet for og udvikle kurser, der klæder medarbejdere på til den omfattende digitalisering, herunder brug af avancerede teknologier som kunstig intelligens/generativ AI. Udvikling af underviserne i forhold til de nye kurser og undervisningsmaterialer skal understøtte den udvikling der sker i virksomheder og institutioner.

For at understøtte en høj kvalitet i undervisningen på de kurser, hvor nye AI-systemer og værktøjer inkorporeres, er der behov for et kompetenceløft af underviserne, så de føler sig godt klædt på til undervisningen.

Opkvalificeringen af lærernes AI-kompetencer foreslås at ske gennem webinarer, workshops, og podcasts, der tager specifikt udgangspunkt i HAKLs kurser og kursuspakker, hvor AI indgår og evt. tilhørende udviklede læringsmaterialer.

Serie af webinarer, workshops og podcasts om relevante emner inden for AI-værktøjer, etiske overvejelser, datahåndtering og relevant lovgivning m.v.

Facilitering og udvikling af materialer mv. til webinarer, workshops og podcasts sker i et samarbejde med videnscentrene, herunder Viden om Data, Viden om Digital Handel og Center for It i Undervisningen eller evt. andre relevante vidensinstitutioner.

6. Evaluering og afdækning af kompetencer inden for bæredygtighed og grøn omstilling på HAKLs efteruddannelsesområde

Udviklingen inden for bæredygtighed og grøn omstilling udvikler sig rigtig meget i denne tid i og med de mange lovgivningsmæssige tiltag fra regeringen og EU. Det betyder, at udviklingen i virksomhederne går hurtigt, at medarbejderne involveres og dermed behovet for grønne kompetencer.

HAKL gennemførte i 2021 rapporten "Analyse og afdækning af bæredygtighed i efteruddannelse på HAKLs område". Desuden gennemførte de faglige udvalg i 2022 en "Kortlægning af fremtidige kompetencebehov i relation til den grønne omstilling på erhvervsuddannelserne inden for detailhandel, handel og kontor", det var henholdsvis en kvalitativ og en kvantitativ undersøgelse, som skulle identificere virksomhedernes modenhed i forhold til bæredygtighed, deres fokusområder samt kompetencebehov på jobprofiler inden for det merkantile område. HAKL har vurderet, at det i 2026 er tid til at følge op på rapporterne og få en opdatering på, hvor virksomhederne har bevæget sig hen på HAKLs brancheområder og om HAKL gennem deres udbud af bæredygtige kurser har dækket kompetencebehovet i forhold til grønne kompetencer.

Projektet indeholder en afdækning af, hvor virksomhederne er i forhold til implementering af bæredygtighed og grøn omstilling og hvordan de merkantile jobfunktioner bidrager i arbejdet med bæredygtighed og grøn omstilling, herunder om der er kompetencebehov, der ikke er uddannelsesdækket i HAKLs kursusudbud.

7. Afdækning af behov for kompetenceudvikling af undervisere på kurser under FKB Ledelse inden for kunstig intelligens og bæredygtig omstilling

Ledelse af den bæredygtige omstilling og digitalisering, herunder kunstig intelligens, er nye områder i hastig udvikling, som undervisere under FKB Ledelse skal forholde sig til.

Det er afgørende, at undervisere er godt rustede til at undervise i kunstig intelligens og bæredygtighed for at sikre, at deltagerne udvikler de nødvendige færdigheder, viden og forståelse for at kunne trives i en stadigt mere teknologidrevet verden og til den bæredygtige omstilling.

Evalueringen af Den Grundlæggende Lederuddannelse og opfølgningen i form af den kommende ansøgte revision af modulerne til i højere grad at omfatte digitalisering og kunstig intelligens samt bæredygtig omstilling, vil betyde, at det er endnu vigtigere fremover, at undervisere på kurser inden for FKB Ledelse opkvalificeres, så de kan fortsætte med at præge udviklingen af kurserne og kunne undervise efter de nye behov.

På baggrund af analysen skal der udvikles to undervisningsforløb for undervisere i FKB Ledelse, så de kan undervise efter det nye indhold i FKB Ledelse, herunder særligt Den Grundlæggende Lederuddannelse. Der forventes særligt at være behov for at kompetenceudvikle undervisere i digitalisering og inden for bæredygtighed, da det er områder i hastig udvikling og relativt nye faglige felter, jf. "AMU og grøn omstilling - En undersøgelse af AMU-udbydernes praksis, erfaringer og vurderinger", EVA (2023).

Udviklingsopgaver inden for de enkelte FKB

Her følger uddybning af behov for udviklingsmidler inden for rammebevillingen til arbejdsmarkedsuddannelser og undervisningsmateriale.

De fleste af udviklingsbehovene falder inden for tema 1b og er resultatet af det kursusgennemsyn om den forventede påvirkning fra generativ AI, som HAKL har foretaget i foråret og som er beskrevet nærmere i foregående afsnit.

FKB 2275 Administration

Nye kompetencebehov inden for AI i skriftlig kommunikation og opgaveløsning

Danmarks Statistiks analyse "Store sprogmodellers betydning for det danske arbejdsmarked" (februar, 2024) viser, at brugen af generativ AI især forventes at påvirke merkantile jobfunktioner, herunder i særlig grad de administrative funktioner.

På baggrund af rapporten – og ved at følge udviklingen gennem artikler, virksomhedsbesøg mv. – ser HAKL fortsat et behov for revision af kurser.

På forrige UUL-bevilling 2023 – 2025 har HAKL allerede taget fat i revision af kurser på baggrund af analysen "Udviklingen i softwareroboter og AI på HAKLs jobområde" af Teknologisk Institut. Denne revision af kurser fortsætter.

For de administrative medarbejdere, hvor skriftlig kommunikation og opgaveløsning med kunder og kolleger er en central kompetence, betyder det, at de skal kunne anvende AI-teknologier i deres arbejdsopgaver, fx til forslag til udarbejdelse af tekster, billeder og bearbejdning af data. De skal desuden kunne forholde sig etisk og kildekritisk til brug af AI som chatbots, da teknologien har sine begrænsninger og der er flere etiske overvejelser, der skal tages hensyn til, når den anvendes. Den administrative medarbejder skal desuden have kompetencer i at kunne håndtere de risici og muligheder, som den øgede brug af AI teknologier medfører i forhold til datahåndtering. Men de skal også kunne bruge teknologien til idegenerering og kreative input.

Flere kurser kan allerede tones og giver plads til inkorporering af AI som et nyt værktøj i medarbejdernes arbejdsfunktioner, mens der også er kurser, der er behov for at blive revideret eller hvor der er opstået helt nye kompetencebehov i tilknytning til brugen af generativ AI.

I alt er der behov for udvikling og revision af fem kurser – fire kurser under tema 1b og et kursus uden for tema, men som knytter sig til ovennævnte revision.

FKB 2735 Fælleskataloget

Som nævnt under FKB Administration, betyder den øgede anvendelse af AI i kommunikation, at der er behov for revision og udvikling af flere tværgående kurser i informationssøgning, præsentation, skriftlig kommunikation og håndtering af data.

I alt er der behov for revision af otte kurser under tema 1b.

FKB 2880 Viden- og forretningsservice

Som følge af den nye bogføringslov om digitale regnskaber, er der behov for revision af flere af regnskabskurserne.

I alt er der behov for revision af fire kurser uden for tema.

FKB 2285 Administrative funktioner i HR

Som følge dels af brugen af kunstig intelligens i formulering af stillingsopslag, samt gennemgang af ansøgninger og CV'er, og som følge af den ny lov om arbejdstidsregistrering, er der behov for revision af et par af kurserne.

I alt er der behov for revision af to kurser – et inden for tema 1b og et uden for tema.

FKB 2265 Detailhandel

Brugen af kunstig intelligens i handelsfaget stiger. Salgsmedarbejdere i detailhandels- og handelsvirksomheder skal i stigende grad anvende, samarbejde med og tilpasse deres arbejde til digitale værktøjer – både ved online salg og markedsføring. De ansøgte kurser forventes at bibringe faglærte og ufaglærte salgsmedarbejdere viden om og kompetencer til at optimere salgsarbejdet ved brug af kunstig intelligens. Ligesom der også ses behov for kursus i, hvordan AI kan optimere markedsføringsarbejdet, som allerede er igangsat/igangsættes via omdisponering.

De nye kurser under overskriften (foreløbig arbejdstitel) "Digital AI assistent", skal udvikles til detail og handel med fokus på salgsmedarbejdernes viden om og arbejde med machine learning, design thinking og content produktion og markedsføring.

I alt er der behov for udvikling af 2 kurser inden for tema 1b.

FKB 2287 Handel og logistik

Se ovenfor under FKB Detailhandel. Derudover er der som led i det kursus eftersyn, der netop er gennemført på hele HAKLs kursusportefølje, herunder inden for FKB Handel og logistik, et behov for at revidere en række kurser. Den hastige udvikling i brugen af kunstig intelligens som fx generativ AI betyder, at der er behov for at revidere og inkorporere AI i kurserne.

I alt er der behov for revision af 10 kurser, alle inden for tema 1b.

FKB 2250 Ledelse

I forbindelse med evalueringen af den grundlæggende lederuddannelse skal de 6 kursusmoduler justeres, så indholdet er tidssvarende og ruster deltagerne til at udøve bæredygtig ledelse, og så deltagerne har digitale kompetencer til at navigere i bl.a. kunstig intelligens.

Evalueringen udført for HAKL af Moos-Bjerre A/S viser, at digitalisering og datadrevet ledelse kommer til at fylde mere i fremtiden i jobbet som leder, fordi ledernes generelle arbejdsliv og arbejdsopgaver overordnet set bliver mere digitaliseret fremover. Evalueringen peger på, at der er ikke ønske om, at digitalisering i sig selv skal være et separat modul, men både kursister og udbydere lægger vægt på, at det skal være i sammenhæng med de andre moduler, så man f.eks. kan relatere pointer fra de eksisterende moduler til digitalisering.

Evalueringen viser, at GLU'en i nogen grad ruster kursisterne til at bedrive bæredygtig ledelse, og at kursisterne understreger, at det er et fokusområde der kun bliver mere og mere relevant. Det forventes, at der i fremtiden vil være behov for at tilegne sig flere kompetencer inden for bæredygtig ledelse. Samtidig er der brug for at udpensle, hvad bæredygtig ledelse er, og hvordan det hænger sammen med kursisternes generelle ledelsesopgave.

I alt er der behov for revision af i alt 6 kurser inden for tema 1b og tema 4.

FKB 2676 Praktisk kirketjeneste

Der er behov for et nyt kursus målrettet gravere og gravemedhjælpere med fokus på administration og økonomistyring. Behovet skal ses i lyset af øgede sammenlægninger af kirkegårde og kirkegårdsdrift med øget behov for kompetencer i drift, økonomi, budgettering og administration som følge.

Foreningen af Danske Kirkegårdsledere udbyder aktuelt et modul målrettet deres medlemmer, som har fokus på "Personalejura, forvaltning og økonomistyring". Indholdsmæssigt er modulet udelukkende målrettet kirkegårdsledere og har et andet niveau og omfang end det påtænkte AMU-kursus, hvor fokus i højere grad skulle være på graverens og gravermedhjælperens daglige arbejde med drift og økonomi.

Der ønskes udviklet tilhørende undervisningsmateriale til det ny kursus.

I alt er der behov for udvikling af et nyt kursus med tilhørende undervisningsmateriale uden for tema.

Koordinering og samarbejde

Ovennævnte udviklingsopgaver vil blive koordineret med de øvrige efteruddannelsesudvalg, både igennem en startkoordinering og en afsluttende koordinering. Ved startkoordineringen er det fx muligt for andre udvalg at angive, hvis man er interesseret i at deltage i udviklingen.

Det sker en gang i mellem, at et andet efteruddannelsesudvalg fx gerne vil følge udviklingsarbejdet undervejs, eller har forslag til udviklere, de gerne ser inddraget i udviklingen.

Når det gælder udvikling og revision af kurser i Fælleskataloget, som HAKL er ansvarlig for, er vi naturligvis ekstra opmærksomme på, at alle efteruddannelsesudvalg inddrages i arbejdet. Det gælder i øvrigt også prøverne til kurserne i Fælleskataloget.

Behovsredegørelsen for 2025

De generelle forventninger til arbejdsmarkedet i 2025

Den seneste prognose fra Økonomiministeriet (Økonomisk Redegørelse, 16. maj 2024) peger på, at Dansk økonomi befinder sig fortsat et godt sted. Selvom økonomien har været igennem en periode med høje energipriser, høj inflation, stigende renter og stagnation i udlandet, er beskæftigelsen fortsat med at stige. Samtidig er inflationen faldet markant, og husholdningerne oplever igen stigende købekraft.

Der vurderes at være gode muligheder for vækst i den indenlandske økonomi de kommende år som følge af reallønsfremgangen. En ventet bedring i udlandet kan også bidrage til en bred fremgang på tværs af brancher.

Samlet set vurderes dansk økonomi at vokse med 2,7 pct. i 2024 og 1,8 pct. i 2025. Det er en opjustering af forventningen fra december 2023. Inflationen ventes i prognoseperioden at ligge omkring 2 pct.

Arbejdsmarkedet har været i betydelig fremgang i årene efter Corona, hvor beskæftigelsen er steget med cirka 160.000 personer fra 2021 til 2023, og ledigheden er fortsat på et lavt niveau, som det fremgår af redegørelsen. Grundlaget for fremgangen har været en høj efterspørgsel på arbejdskraft i de danske virksomheder kombineret med et øget arbejdsudbud af yngre, seniorer og international arbejdskraft.

På trods af fortsat fremgang vurderes det i redegørelsen, at presset på arbejdsmarkedet har været aftagende siden 2022. Det har blandt andet afspejlet sig i en svagt stigende ledighed, lavere arbejdstid og færre ledige stillinger, mens beskæftigelsen er faldet i flere brancher og i flere dele af landet. Det ventes, at efterspørgslen på arbejdskraft vil blive dæmpet yderligere i år og ind i 2025 med et mindre fald i beskæftigelsen og en mindre stigning i ledigheden til følge. Det bygger blandt andet på, at der har været en forholdsvis svag produktivitsudvikling i store dele af økonomien, mens der samtidig er udsigt til stigende lønomkostninger for virksomheder.

I 2024 skønnes beskæftigelsen at vokse med 13.000 personer, mens der ventes et fald i 2025 på 18.000 personer. Det indebærer, at beskæftigelsen fortsat vil ligge på et højt niveau i hele perioden. Bruttoledigheden skønnes at stige med cirka 5.000 fuldtidspersoner i år og med yderligere 6.000 i 2025.

HAKLs forventninger til aktiviteten i 2025

I lyset af de generelle prognoser, sammenholdt med den seneste aktivitetsudvikling på HAKLs områder som helhed og på de enkelte FKB'er, skønner HAKL, at aktiviteten i 2025 vil være stigende, sammenholdt med aktiviteten i 2023.

Der forventes status quo eller en mindre stigning blandt kursister med status som dagpengemodtagere (ledige) som følge af den generelle ledighedsudvikling frem mod 2025, hvor andelen af ledige

på HAKLs kurser ellers har været faldende i en årrække for langt de fleste FKB'er, og i 2023 ser ud til at stabilisere sig (se tabel 3). Forventningen er, at udviklingen i beskæftigede kursister vil stige svagt samlet set, sådan som vi har set det fra 2020 til og med 2023, og dermed også en svagt stigende aktivitet samlet set på HAKLs kurser. HAKLs samlede aktivitet fordelt på kursisternes arbejdsmarkedsstatus fremgår for perioden 2020-2023 i tabel 2 herunder.

Det er aktiviteten på de 3 største FKB'er, der forventes at drive en stigende aktivitet på HAKLs område som helhed. For de lediges vedkommende især på FKB Administration.

Inden for FKB Detailhandel forudses en svag stigning i aktiviteten, som drives af de beskæftigede. Det kan skyldes at branchen efterspørger arbejdskraft og ansætter flere ufaglærte, som derefter opkvalificeres. Vi kan i hvert fald konstatere, at udviklingen i medarbejderes baggrund "ufaglært" inden for FKB Detailhandel er stigende.

Stigningen på FKB Ledelse i 2022 skyldes især de 6 kurser, der indgår i Den grundlæggende lederuddannelse, herunder især første modul/kursus i forløbet, nemlig Ledelse og det personlige lederskab. Flere påbegynder altså Den grundlæggende lederuddannelse, hvorfor aktiviteten forventes stigende.

Den forventede stigning i aktiviteten på FKB Viden- og forretningsservice skyldes at flere af de nye kurser i bæredygtig kommunikation, cirkulær forretningsforståelse og ESG-rapportering samt klimaregnskaber findes her i tilknytning til de øvrige markedsføringskurser og økonomi- og regnskabskurser for specialiserede administrative funktioner.

Forventningen til den stigende aktivitet generelt skyldes i høj grad lovgivning samt politiske målsætninger, forventninger og ændret adfærd i forhold til den grønne og bæredygtige omstilling af virksomhederne, dokumenteret gennem ESG- og bæredygtighedsrapportering ifm. årsregnskabet, fokus på bæredygtigt salg, kommunikation og drift af detailhandlen, bæredygtige mærkningsordninger og certificeringer, bæredygtige indkøb i handel og detail, digitalisering af og optimering af virksomhedernes værdikæde og håndtering af bæredygtighedsdata (ikke-finansielle data). En udvikling der vil fortsætte med at accelerere, og som medfører et betydeligt behov for kompetenceløft af de merkantile medarbejdere og ledere, som HAKL har afdækket og fortsat overvåger og imødekommer med nye kurser og uddannelsesforløb.

Dertil kommer den hastige udvikling inden for brug af digitale teknologier som fx generativ AI, som forventes at blive efterspurgt af både virksomheder og slutbrugere – beskæftigede såvel som ledige – og som især vil medføre et stort opkvalificeringsbehov af nuværende merkantile medarbejdere særligt inden for administration, it og digitalisering, salg, kundeservice og markedsføring samt ledelse.

Efteruddannelsesudvalget for Handel, Administration, Kommunikation & Ledelse

Tabel 1: Den faktiske og procentvise udvikling fra 2022 til 2023 og vurdering fordelt på FKB'er:

FKB	2022	2023	2022-2023 (antal kursister)	2022-2023 (procent)	Vurdering af aktiviteten i 2025 ift. 2023
Administration	29.449	30.646	+ 1.197	+ 4,1%	Stigende
Administration i sundhedssektoren	130	8	- 122	- 1.525,0%	Faldende
Administration og assistance i tandklinikken	85	81	- 4	- 4,9%	Uændret
Administrative funktioner i HR	998	671	- 327	- 48,7%	Uændret
Praktisk myndighedsudøvelse	188	54	- 134	- 248,2%	Uændret
Detailhandel	18.829	21.853	+ 3.024	+ 13,8%	Stigende
Handel og logistik	1.078	1.814	+ 736	+ 40,6%	Stigende
IKT-administration	772	478	- 294	- 61,5%	Stigende
Instruktion og adm. funktioner i træning og sport	192	260	+ 68	+ 26,2%	Uændret
Ledelse	22.856	24.804	+ 1.948	+ 7,9%	Stigende
Offentlig forvaltning og sagsbehandling	2.528	1.701	- 827	- 48,6%	Uændret
Praktisk kirketjeneste	2.286	2.180	- 106	- 4,9%	Uændret
Produktion af kommunikations- og medieprodukter	728	535	- 193	- 36,1%	Uændret
Turist og rejse	33	104	+ 71	+ 68,3%	Uændret
Viden- og forretningsservice	3.030	2.179	- 851	- 39,1%	Stigende
Hovedtotal	83.182	87.368	+ 4.186	+ 5,0%	Stigende

Tabel 2: Kursisternes arbejdsmarkedsstatus på HAKLs FKB'er samlet set, 2020-2023

Arbejdsmarkedsstatus	2020	2020 (pct.)	2021	2021 (pct.)	2022	2022 (pct.)	2023	2023 (pct.)	2023 ift. 2022
Beskæftigelse	57.186	64,4%	54.382	67,0%	61.286	73,7%	65.987	75,5%	+7,1%
Dagpenge	22.958	25,9%	18.841	23,2%	12.582	15,1%	12.560	14,4%	-0,2%
Andet	8.616	9,7%	7.980	9,8%	9.314	11,2%	8.821	10,1%	-5,6%
Samlede antal kursister i HAKL	88.762	100%	81.204	100%	83.182	100%	87.368	100%	+5,0%

Efteruddannelsesudvalget for Handel, Administration, Kommunikation & Ledelse

Tabel 3: Kursisternes arbejdsmarkedsstatus fordelt på de enkelte FKB'er, 2020-2023

FKB	Arbejdsmarkedsstatus	Kursisternes arbejdsmarkedsstatus (antal kursUSDeltagelser i FKB'erne)				Kursisternes arbejdsmarkedsstatus (andele af FKB'ens aktivitet)			
		2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
Administration	Beskæftigelse	18.155	18.039	18.978	19.822	53%	57%	64%	65%
	Dagpenge	12.990	10.746	7.053	7.424	38%	34%	24%	24%
	Andet	2.964	2.797	3.415	3.400	9%	9%	12%	11%
Administration i sundhedssektoren	Beskæftigelse	78	18	16	3	23%	17%	12%	38%
	Dagpenge	202	75	61	5	60%	71%	47%	63%
	Andet	44		48		13%			
Administration og assistance i tandklinikken	Beskæftigelse	79	60	82	78	69%	91%	96%	96%
	Dagpenge	18	4			16%	6%		
	Andet	12				10%			
Administrative funktioner i HR	Beskæftigelse	1.063	642	810	572	70%	58%	81%	85%
	Dagpenge	303	398	101	44	20%	36%	10%	7%
	Andet	146	59	79	44	10%	5%	8%	7%
Praktisk myndighedsudøvelse	Beskæftigelse	120	79	178	53	51%	81%	95%	98%
	Dagpenge	110	9			47%	9%		
	Andet			6					
Detailhandel	Beskæftigelse	11.739	13.197	15.107	17.566	69%	77%	80%	80%
	Dagpenge	2.686	1.516	1.096	1.485	16%	9%	6%	7%
	Andet	2.544	2.430	2.609	2.792	15%	14%	14%	13%
Handel og logistik	Beskæftigelse	342	437	601	1.189	64%	58%	56%	66%
	Dagpenge	170	282	382	497	32%	38%	35%	27%
	Andet	14	27	84	120	3%	4%	8%	7%
IKT-administration	Beskæftigelse	425	279	223	177	35%	33%	29%	37%
	Dagpenge	499	348	221	165	41%	41%	29%	35%
	Andet	290	194	327	126	24%	23%	42%	26%
Instruktion og adm. funktioner i træning og sport	Beskæftigelse	10	24	24	61	63%	16%	13%	24%
	Dagpenge		121	152	161		82%	79%	62%
	Andet			6	30				12%
Ledelse	Beskæftigelse	17.781	16.874	20.513	22.283	86%	87%	90%	90%
	Dagpenge	1.405	1.336	1.089	1.387	7%	69%	6%	6%
	Andet	1.394	1.175	1.223	1.126	7%	6%	5%	5%
Offentlig forvaltning og sagsbehandling	Beskæftigelse	3.479	1.091	1.081	875	55%	36%	43%	51%
	Dagpenge	2.442	1.488	1.122	468	39%	49%	44%	28%
	Andet	383	462	311	351	6%	15%	12%	21%
Praktisk kirketjeneste	Beskæftigelse	1.769	1.293	1.961	1.872	79%	83%	86%	86%
	Dagpenge	244	126	109	108	11%	8%	5%	5%
	Andet	223	132	188	183	10%	8%	8%	8%
Produktion af kommunikations- og medieprodukter	Beskæftigelse	478	400	459	364	66%	70%	76%	68%
	Dagpenge	85	63	80	44	12%	11%	11%	8%
	Andet	144	82	151	108	20%	14%	21%	20%
Turist og rejse	Beskæftigelse	42	193	21	86	81%	70%	64%	83%
	Dagpenge	9	60	10		17%	22%	30%	
	Andet		10		13		4%		13%
Viden- og forretnings-service	Beskæftigelse	1.626	1.756	1.232	986	44%	39%	41%	45%
	Dagpenge	1.795	2.269	1.105	772	48%	50%	36%	35%
	Andet	303	426	654	417	8%	9%	22%	19%